

MYYMÄLÄVARKAUKSIEN YHTENÄISTETTY ILMOITUSMALLI

Markus Saario

5/2018

Tekijä		Tutkinto
Markus Saario		Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi		Julkisuusaste
Myymälävarkauksien yhtenäistetty ilmoitusmalli		Julkinen
Ohjaaja		Opinnäytetyön muoto
Antti Jääskeläinen		Toiminnallinen opinnäytetyö
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämä opinnäytetyö tarjoaa mallin yhtenäistettyyn tapaan ilmoittaa myymäläolosuhteissa tapahtuneesta anastusrikoksesta eli myymälävarkaudesta. Opinnäytetyössä tarkastellaan myymälävarkauden käsitettä sekä sen ilmoittamiseen liittyviä käytänteitä.</p> <p>Opinnäytetyö on muodoltaan toiminnallinen ja sitä varten on haastateltu kahta yksityisen turvallisuusalan esimiestehtävissä työskentelevää henkilöä. Työtä varten on käyty myös erilaisia kehittämiskeskusteluja poliisin ja syyttäjälaitoksen henkilöstön kanssa.</p> <p>Työn lopputuote, yhtenäistetty ilmoitusmalli, mahdollistaa huomattavan käytännön parannuksen myymälävarkauksien esitutkintaprosessiin.</p>		
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)
31 + 11 liitesivua	Toukokuu 2018	Amk2016ONT
<p>Avainsanat</p> <p>Myymälävarkaus, näpistys, varkaus, anastusilmoitus.</p>		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI	7
2.1 Yleistä	7
2.2 Idean kehittyminen.....	7
2.3 Tapaus Aaltonen.....	8
2.4 SWOT-analyysi.....	9
3 MYYMÄLÄVARKAUS	11
3.1 Yleistä	11
3.2 Tilastoja.....	12
4 ILMOITTAMINEN	16
4.1 Havaintoja puutteista.....	16
4.2 Olemassa olevista anastusilmoitusmalleista	17
5 YHTEISTYÖ YKSITYISEN SEKTORIN KANSSA	20
5.1 Haastattelutavan valinta	20
5.2 Palvelupäällikkö Antti Ordning, Sol Palvelut Oy	21
5.3 Yksikön päällikkö Jussi Merivalo, Securitas Oy	22
5.4 Haastattelujen yhteenveto	23
6 YHTENÄISTETTY ANASTUSILMOITUSMALLI.....	25
6.1 Asianomistajan tiedot.....	25
6.2 Ilmoittajan tiedot	25
6.3 Tapahtuman tiedot.....	26
6.4 Anastettu omaisuus	26
6.5 Vaatimukset ja suostumukset.....	26
6.6 Huomioita.....	27
7 ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	28
8 LÄHTEET	30
9 LIITTEET	32

Liite 1 – Yhtenäistetty anastusilmoitus ja ilmoituksen ohje	33
Liite 2 – Haastattelurunko	35
Liite 3 – Sol Palvelut Oy:n anastusilmoitus	37
Liite 4 – Securitas Oy:n anastusilmoitus.....	38
Liite 5 – Poliisin anastusilmoitus	39

1 JOHDANTO

Myymälävarkaudet aiheuttavat kaupan alalle Suomessa vuosittain 450-500 miljoonan euron suuruisen hävikin. Kaupan ala käyttää lisäksi vuosittain noin 100 miljoonaa euroa näiden myymälävarkauksien ehkäisyyn.¹ Poliisin tietoon tulee vuosittain noin 50 000 myymälävarkautta, joiden arvioidaan olevan kuitenkin murto-osa todellisuudesta.² Kun jotakin tapahtuu näin usein ja sen aiheuttamat kustannukset ovat näin suuret, on ainoastaan kohtuullista olettaa, että siihen liittyvät prosessit olisivat kunnossa.

Tämän opinnäytetyön tarkka tavoite on tuottaa laadukas, käyttökelpoinen ja yhtenäistetty ilmoitusmalli tilanteisiin, joissa irtainta omaisuutta on anastettu myymäläolosuhteista. Ilmoitusmallin on tarkoitus palvella kaupan alaa, joka taistelee näpistysten ja varkauksien muodossa tapahtuvan hävikin kanssa päivittäin, mutta yhtä lailla poliisia, jota edellä kuvatun kaltainen massarikollisuus työllistää ympäri Suomea. Toisaalta sujuvasta prosessista hyötyisi myös kaupan alan ja poliisin välimaastoon jäävä yksityinen turvallisuusala, joka useissa tapauksissa laatii ilmoitukset anastustapahtumasta. Selkeä, yhdensuuntainen ilmoitusprosessi mahdollistaa tehokkaan esitutkinnan ja säästetty aika lisää luonnollisesti myös kaikkien osapuolten toiminnan kustannustehokkuutta. Työn tavoitteena ei ole olla yleinen kuvaus omaisuusrikostutkinnan prosessista eri asianosaisineen, vaan se keskittyy omaisuusrikosten yhteen ilmenemismuotoon ja sen erityispiirteisiin.

Opinnäytetyön aiheen valintaan on väistämättä vaikuttanut myös oma taustani. Siitä suurimpana tekijänä voidaan mainita yksityisellä turvallisuusalalla tehty työ, mikä sijoittuu vuosien 2013 ja 2017 välille. Aloitin työt vartioinnin alalla vuonna 2013 ja ensimmäinen työnantajani oli Suomen vanhimpiin yksityisen turvallisuusalan toimijoihin kuulunut Linnan Vartijat Oy. Yhtiö fuusioitui sittemmin Sol Palvelut Oy:n kanssa, minkä palveluksesta irtisanouduin Poliisiammattikorkeakoulun opintojen vuoksi vuoden 2017 keväällä. Työtehtäviini kuului noiden vuosien aikana laaja kattaus vartioinnin eri tehtäviä myymälä- ja sairaalaturvallisuudesta aina perinteiseen piirivartiointiin saakka.

Voidaan siis sanoa, että aikaisempi työkokemukseni on ollut vahva sisäinen motivaatio tätä opinnäytettä laadittaessa. Poliisi ja yksityinen turvallisuusala ovat molemmat omilla vastuualueillaan välttämättömiä turvallisuusalan toimijoita ja oli kiehtovaa päästä käsittelemään teemaa niiden yhteiseltä rajapinnalta. Toivottavaa tietenkin olisi, että tämä

¹ Kauppa.fi-verkkosivusto 2016

² Harju 2016

opinnäytetyö tuottaisi käyttökelpoista, vähintään jollakin asteella sovellettavissa olevaa materiaalia molempien alojen toimikenttään.

Seuraavassa osuudessa luvassa on opinnäytetyöprosessin käynnistäneen ongelman tarkempi esittely taustoineen. Esittelyssä käytetään esimerkkejä allekirjoittaneen henkilökohtaisista kokemuksista Poliisiammattikorkeakoulun opintojen aikana suoritetusta harjoittelusta ja toisaalta työn myöhemmässä vaiheessa myös tilastoja, joiden tarkoituksena on entisestään parantaa ongelman hahmottamista.

Opinnäytetyötä varten on käyty lisäksi haastatteluja suurimpien Suomessa toimivien, yksityisen turvallisuusalan yritysten edustajien kanssa. Nämä haastattelut ja niistä mahdollisesti tehtävissä olevat johtopäätökset puretaan myöhemmässä vaiheessa. Yhtä lailla myös poliisin edustajien kanssa on käyty kehittämisseskusteluja tutkimusongelman vaatimien toimenpiteiden hahmottamiseksi ja laadukkaan lopputuloksen varmistamiseksi.

Vaikka tämän työn lopullinen tuotos on yhtenäistetty anastusilmoitusmalli ohjeistuksineen, käsitellään ilmoituksen varsinainen sisältö myös erikseen. Tarkoituksena on painottaa niitä ilmoituksen elementtejä, jotka ovat välttämättömiä tai muutoin erityisen hyödyllisiä poliisin suorittaman esitutkinnan kannalta. Opinnäytetyön viimeisenä kohtana esittelen lopullisen tuotoksen ja arvioin sen edellytykset täyttää sille asetetut kriteerit ja tehtävät.

2 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

2.1 Yleistä

Tavoitteenaan tuottaa konkreettinen lopputuotos, tämä toiminnallinen opinnäytetyö on samalla kehittämishanke.¹ Linearisesti ajateltuna prosessin voidaan katsoa sisältävän idean hankkeesta, suunnitteluvaiheen, esivaiheen, työstövaiheen, tarkastusvaiheen sekä viimeistelyvaiheen ennen työn lopullista julkaisua. Idea hankkeesta tarkoittaa nimensä mukaisesti ideaa siitä aiheesta, joka tekijän mielestä tarvitsee kehittämishanketta, tai on muutoin sopiva sellaisen kohteeksi. Suunnitteluvaiheessa pohditaan hankkeen tavoitteita, työn vaiheita ja eri hankkeeseen mahdollisesti osallistuvia eri toimijoita. Esivaihe puolestaan on ikään kuin se hetki, kun työn suunnittelusta siirrytään ympäristöön, jossa sitä tosiasiallisesti ryhdytään toteuttamaan. Tätä seuraava työstövaihe pitää sisällään hankkeen konkreettisen työnteon. Toiseksi viimeisessä, tarkastusvaiheessa hankkeen eri osalliset arvioivat tuotosta. Samassa yhteydessä voidaan tehdä vielä joitakin tarpeellisiksi koettuja muutoksia, ennen työn hiomista sen lopulliseen muotoonsa viimeistelyvaiheessa, ja ennen työn julkaisua.²

2.2 Idean kehittyminen

Ajatus opinnäytetyön aiheesta nousi esille Hämeen poliisilaitoksella ja Hämeenlinnan poliisiasemalla suoritetun, Poliisi-AMK opintojen työharjoittelun aikana. Alkuperäisenä ajatuksena oli käsitellä 1.1.2017 voimaan tullutta lakia yksityisistä turvallisuuspalveluista, mutta työharjoittelussa suoritettu rikostutkinnan osuus muovasi tuota ajatusta uudeksi.

Työharjoittelun rikostorjunnan osuus jakaantuu Hämeenlinnan poliisiasemalla työskentelyyn rikosteknisessä ryhmässä, esikäsittelyryhmässä ja perustutkintaryhmässä. Niin esikäsittelyssä kuin perustutkinnassa käsiteltävänä on lukuisia eri tyyppisiä myymälävarkauksia, joiden jako tutkintaryhmien välillä määräytyy lähinnä niiden arvioidun työmäärän perusteella. Molemmissa tutkintaryhmissä myymälävarkauksien tutkinnan prosessi on kuitenkin samanlainen. Mikäli tekijä on saatu tapahtumapaikalla kiinni, mutta asiaa ei ole voitu käsitellä sakolla, on tapahtumasta laadittu tutkintailmoitus, minkä liitteeksi useimmissa tapauksissa on laitettu asianomistajan kirjallinen selvitys anastetusta omaisuudesta ja mahdollisesta yksityisoikeudellisesta vaatimuksesta. Tämä kirjallinen selvitys on useissa tapauksissa asianomistajan edustajana toimivan yksityisen

¹ Salonen 2013, 7

² Salonen 2013, 17-19

turvallisuusalan yrityksen valmis ilmoituspohja anastuksesta. Tutkintailmoituksen ja asianomistajan selvityksen jälkeen jäljelle jää poliisin suorittama rikoksesta epäillyn kuulustelu, mahdollisen lisänäytön hankkiminen, esitutkintapöytäkirjan laatiminen ja asian saattaminen syyttäjän syyteharkintaan. Niissä tapauksissa, joissa rikoksesta epäiltyä ei ole otettu kiinni tapahtumapaikalla, olisi tekijän henkilöllisyyden selvittäminen yksi poliisin esitutkintatoimenpiteitä vaativa asia.¹

Sikäli selkeäksi luonnehdittavissa olevan prosessin ongelmallisin vaihe vaikutti olevan edellä mainittu asianomistajan toimittama anastusilmoitus tai muu selvitys tapahtumista. Lähes poikkeuksetta anastusilmoituksista puuttui jokin tieto, mikä olisi ollut esitutkinnan toimittamista varten oleellinen ja joissakin tapauksissa anastusilmoitus selvityksineen puuttui kokonaan. Nämä tilanteet johtivat lukuisiin ilmoitustietojen täydennyspyyntöihin². Vaikka koulutuksen ohessa suoritettava harjoittelu rikostutkinnassa on lyhyt, oli ilmoituksissa esiintyneiden puutteiden määrä henkilökohtaisesti arvoiden huomattava. Poliisin työmäärää lisäävien puutteiden jatkuva täydentäminen aloitti ajatusprosessin ongelman ottamisesta opinnäytetyön aiheeksi. Saman ongelman havainnut perustutkinnan harjoittelunohjaajani, vanhempi rikoskonstaapeli Janne Kreuz, kehotti harkitsemaan edellä kuvattua problematiikkaa osaksi opinnäytetyötä tai kokonaan sellaisen aiheeksi.

2.3 Tapaus Aaltonen

Esimerkkinä nostan Hämeenlinnan poliisilaitoksella tutkittavana olleen kokonaisuuden, jossa syyttäjälle koottiin ja lähetettiin kerralla useampi esitutkintapöytäkirja koskien saman henkilön, lyhyen ajan sisällä, tekemäksi epäiltyjä myymälävarkaustapauksia. Kokonaisuudessa oli lukuisia oikeushenkilöitä asianomistajina, ja yksikään heidän toimittamistaan selvityksistä ei ollut sellaisenaan riittävä. Asianomistajat edustivat kaupan alaa mm. elektroniikan, elintarvikkeiden sekä varaosien ja tarvikkeiden myynnissä. Oikeushenkilöt olivat liikevaihdossa mitattuna alojensa suurimpia toimijoita Suomessa. Esitutkinnan vaatimia lisätietoja jouduttiin odottaamaan pisimmillään useita viikkoja ja tutkinta-ajat eivät vaikuttaneet enää tarkoituksenmukaisilta tutkittavina oleviin näpistys- ja varkausnimikkeisiin nähden. Tarkoituksenmukaisettomasti pitkittyneet tutkinta-ajat ovat myös ristiriidassa sen ajatuksen kanssa, että massarikostutkinnan tulisi valmistua ennalta määrättyssä ajassa.³

¹ Esitutkintalaki 1:2, 22.7.2011/805

² Esitutkintalaki 3:1, 1 mom.

³ Haataja & Tuovinen 2006, 29

2.4 SWOT-analyysi

Opinnäytetyön vahvuuksien ja heikkouksien hahmottamiseksi työstä tehtiin SWOT-analyysi jo opinnäytetyöprosessin suunnitteluvaiheessa. SWOT tulee englannin kielen sanoista Strengths, Weaknesses, Opportunities ja Threats. SWOT-analyysin tarkoituksena on nelikenttämenetelmää käyttäen hahmottaa tutkittavana olevan asian vahvuuksia ja heikkouksia, niin ulkoisesta kuin sisäisestä näkökulmasta.¹

+	-
Tutkinta-aikojen lyheneminen Työn mielekkyys Ajankäytön vapautuminen	Jääminen vain paikalliseksi Jääminen satunnaiseksi Vanhat käytännöt istuvat tiukassa
Ymmärrys prosessista Tehokkuus Vaikutusten näkeminen	Useita eri toimijoita Vaikutusten ymmärtäminen Epäluottamus prosessiin

Organisaation sisäisinä mahdollisuuksina esitetään myymälärikosten prosessin tehostumisen myötä tutkinta-aikojen lyheneminen. Lisäksi tehokkuuden paranemisen sikäli yksinkertaisiksi miellettämissä rikostutkinnoissa voidaan nähdä vaikuttavan positiivisesti myös työn mielekkyyteen yleensä. Kun aikaa ei kulu prosessin puutteiden havaitsemiseen ja korjaamiseen, vapautuu työaika ja työpanosta muuhun työhön.

Aiheen heikkouksina organisaation sisällä voidaan pitää myymälävarkausilmoitusten laadun paranemisen jäämisen vain paikalliseksi. Toisaalta ilmoitusten laadun paraneminen on pitkälti kiinni poliisin organisaation ulkopuolisista tekijöistä, joten riskinä on myös ilmoitusten laadun paranemisen jääminen satunnaiseksi. Ilmoitusmallit ovat myöhemmin esiteltävissä haastatteluissa ilmenneellä tavalla pysyneet sellaisinaan jo vuosia, joten uusien käytänteiden tuominen käytäntöön voi olla ongelmallista.

¹ Marketing teacher-verkkosivusto 2018.

Poliisiorganisaation ulkopuolisina opinnäytetyön mahdollisuuksina pidän yksityisen turvallisuusalan ja asianomistajien mahdollisuutta parantaa käsitystään rikosprosessista sekä poliisin esitutkinnan tarpeista. Prosessin tehostuminen ja ilmoituskäytäntöjen vakiintuminen säästää myös ilmoituksia tekevien tahojen ajankäyttöä.

Toisaalta myymälävarkauksista ilmoittavia tahoja on useita ja uuden ilmoituskäytännön saaminen näiden kaikkien käyttöön on haasteellista. Jotta uusi ilmoituskäytäntö saisi toivotun vastaanoton ja se otettaisiin järjestelmällisesti käyttöön, pitää positiiviset vaikutukset kyetä tuomaan ilmi riittävän täsmällisesti.

3 MYYMÄLÄVARKAUS

3.1 Yleistä

Tässä kohtaa tekstiä syvennän tietämystä myymälävarkauksista. Tarkoituksena on selvittää, mitä myymälävarkaudessa tapahtuu, kuinka usein sitä tapahtuu ja lopuksi esitellä joitakin tämän opinnäytetyön potentiaalisia vaikutuksia myymälävarkauksien tutkintaan. Selvennän myös käsitteitä ”massa- ja päivittäisrikostutkinta” helpottaakseni omaisuusrikosten kokonaiskuvan ymmärtämistä.

Suomen oikeusministeriö asetti jo vuoden 1979 alussa työryhmän selvittämään kaupan kohdistuvaan rikollisuuteen liittyvää problematiikkaa. Tuo ryhmä nimesi itse itsensä myymälävarkaustyöryhmäksi.¹ Ryhmä teki havaintoja mm. siitä, että kaupan kohdistuvat omaisuusrikokset muodostivat vuonna 1978 kaiken kaikkiaan 29 prosentin osuuden kaikista poliisin tietoon tulleista rikoksista. Työryhmän mukaan myymälävarkaudet eivät olleet hallitsevassa osassa omaisuusrikoksia, mutta aiheuttivat merkittäviä taloudellisia tappioita kaupan alalle ja näin ollen heijastuivat muualle yhteiskuntaan.² Mielenkiintoisena havaintona voidaan mainita ryhmän päätelmä siitä, että myymälävarkauksissa syyllistytään vain harvoin törkeään varkauteen³.

Myymälävarkaus terminä sisältää tässä opinnäytetyössä rikoslain tarkoittamat näpistys- ja varkausrikokset. Myymälävarkaus voi tarkoittaa myös törkeän varkauden tunnusmerkistön toteutumista, mutta se on verrattain harvinaista. Sen osalta, täyttääkö tapahtuma näpistyksen vai varkauden tunnusmerkistön, anastetun omaisuuden arvo toimii arvioinnin pääasiallisena perusteena. Tällöin rikoksessa ei lähtökohtaisesti kuitenkaan saa olla käytetty varsinaista murtovälinettä. Oikeuskäytännössä näpistyksen ja varkauden erottavaksi rahasummaksi on näyttänyt muodostuvan noin 500 euroa. Tämä raja on kartoitusten mukaan käytännössä noudattanut rahanarvon kulloisiakin nousuja ja laskuja. Vaikka näpistys- ja varkausrikosten ero näyttäisikin määräytyvän melko selkeän euromääräisen rajan mukaan, vaikuttaa kokonaisarviointiin myös tutkittavana olevan rikoksen tekotapa ja kohde. Rikoksen tekotapana esimerkiksi teon suunnitelmallisuus, kuten kaupan hälytyslaitteiden harhauttaminen, voi ohjata teon tulkitsemista näpistyksen sijaan varkaudeksi.⁴

¹ Laaksonen ym. 1980, 1

² Laaksonen ym. 1980, 4

³ Laaksonen ym. 1980, 11

⁴ Lappi-Seppälä ym. 2009, 719–720

Hieman perusajatuksesta kuitenkin poiketen, 500 euron raja-arvonkin ylittävä anastusrikos voidaan tietyissä tapauksissa tulkita näpistykseksi. Tällöin rikoksen tulkinnassa päädytään sen olevan kokonaisuutena arvioiden vähäinen. Anastuksen tulkitseminen vähäiseksi saattaa johtua esimerkiksi rikoksesta epäillyn ja asianomistajan läheisestä suhteesta. Tärkeintä tässä tulkinnassa on kuitenkin kokonaisuuden jääminen vähäiseksi. Rikoslain silmissä lain vähimmäisvaatimukset täyttäviä tekoja ovat ennen kaikkea myymäläanastukset tai -varkaudet. Näissä tapauksissa teko muuttuu rikokseksi käytännössä vasta silloin, kun epäilty on ottanut vapaasti esillä olleen tuotteen haltuunsa ja ohittanut yrityksen kassalinjan kuitenkin maksamatta ottamiaan tuotteita.¹

Tässäkin työssä käytetty termi massarikostutkinta puolestaan pitää sisällään eri omaisuusrikoslajeja, kuten näpistykset, varkaudet, petokset ja kavallukset. Massarikostutkintaan kuuluville rikoksille yhteistä on, että ne ovat lähtökohtaisesti nopeasti tutkittavissa. Päivittäisrikostutkinta puolestaan muodostaa massarikoksia suuremman kokonaisuuden. Se useimmissa tapauksissa käsittää massarikostutkinnan, mutta pääperiaatteena kuitenkin on suorittaa esitutkinta ennalta määrätyssä ajassa. Näin ollen tutkittavana olevien rikostyyppien joukkoon saattaa kuulua muitakin kuin massarikoksiin lukeutuvia rikostyyppisiä. Ennalta määrätty aika saattaa tarkoittaa esimerkiksi 10 päivän aikajännettä, mikä ei kuitenkaan ole poliisilaitoksien yhteinen sääntö.²

3.2 Tilastoja

Tämän osuuden aikana tarkastelen myymälävarkauksiin liittyvää tilastotietoa. Ymmärtämällä rikostyyppien valtakunnallisen volyymin ja sen yleisiä piirteitä, on luultavasti helpompi hahmottaa myös prosessin kehittämisen mahdollisuudet. Poliisin rikoksista keräämät tilastot ovat lähtökohtaisesti julkista tietoa, ja niitä tarjoavat muun muassa Tilastokeskus ja poliisin oma tilastoihin erikoistunut Polstat-tiimi.

Käytän tarkastelussa vuosien 2015-2017 tilastoja ajantasaisen kuvan luomiseksi. Perehdyn ensin rikosten määriin, josta johdan lopulta eri omaisuusrikostyyppien läpimenoaikoja poliisin esitutkinnassa. Tutkinnan läpimenoaikojen perusteella voi luoda spekulatiivisen arvion siitä, minkälaisia vaikutuksia tietyillä prosessin ongelmilla on esimerkiksi poliisin tutkijan työmäärään.

¹ Lappi-Seppälä ym. 2009, 719–720

² Haataja & Tuovinen 2006, 29

Taulukko 1. Omaisuusrikosten ilmoitusmäärät 2015-2017.

Ilmoitettu teontarkenteita		2015	2016	2017	Summa
Törkeä varkaus		2930	2868	1886	7684
Törkeän varkauden yritys		608	667	459	1734
Varkauden yritys		5891	5805	4262	15958
Varkaus		63415	60885	55273	179573
Näpistyksen yritys		1298	1329	3015	5642
Näpistys		64586	68033	121741	254360
Summa		138728	139587	186636	464951
Teontarkenteena myymälävarkaus, -näpistys	Törkeä varkaus	8	21	12	41
	Törkeän varkauden yritys	1	1	2	4
	Varkauden yritys	176	178	186	540
	Varkaus	2500	2406	2195	7101
	Näpistyksen yritys	1153	1060	1382	3595
	Näpistys	43967	43237	41126	128330
	Summa	47805	46903	44903	139611

Taulukon sisältämän tiedon on tuottanut Poliisiammattikorkeakoulun Polstat-tiimi. Taulukon yläosassa on koottuna tiettyjen omaisuusrikostyyppien ilmoitusmäärät vuosien 2015-2017 aikana. Taulukon alaosassa luvuista on rajattu näkyviin ne, joissa poliisi on käyttänyt rikoksen teontarkenteena tarkennetta ”myymälävarkaus”, -”näpistys”. Kuten taulukon tiedoista huomaa, myymälävarkauksista puhuttaessa törkeät varkaudet ja törkeän varkauden yritykset ovat verrattain vähäisiä, ja niitä on tapahtunut vuositasolla vain joitakin kappaleita. Edelleen, myymälävarkaudet muodostivat varkausrikosten kokonaismäärästä vain noin 4 % vuonna 2017. Sen sijaan tarkastellessa näpistysten kokonaismäärää, myymäläolosuhteissa tapahtuvien näpistysten osuus on jo huomattava. Esimerkiksi vuonna 2017 ilmoitetuista 121741:stä näpistysrikoksesta 41126, eli noin 34 %, oli tapahtunut myymäläolosuhteissa. Näpistyksen yritysten osalta vuonna 2017 osuus on vielä isompi, noin 46 %.

¹ Polstat 2018

Taulukko 2. Omaisuusrikosten tutkinta-ajat 2015-2017.

Keskimääräinen tutkinta-aika (vrk)	Myymälävarkauksien osuus	2015	2016	2017	Keskiarvo
Törkeä varkaus	0.5%	242	243	245	243
Törkeän varkauden yritys	0.2%	192	151	248	197
Varkauden yritys	3.4%	146	138	135	140
Varkaus	4%	153	159	163	158
Näpistyksen yritys	63.7%	31	40	46	39
Näpistys	50.4%	36	40	48	41

1

Edellä on kuvattu tiettyjen omaisuusrikosten keskimääräisiä tutkinta-aikoja koko Suomessa vuosina 2015-2017. Polstat ei tuota tutkinta-aikoja teontarkenteille eritellen, joten tiedoista ei voi johtaa suoria yleistyksiä myymälävarkauksiin. Kunkin nimikkeen kohdalla on kuitenkin lisäksi myymälävarkauksien prosentuaalinen osuus kaikista teoista. Prosenttiosuus on laskettu ilmoitettujen tekojen summasta vuosina 2015-2017, edellisen sivun taulukon tietoja hyödyntäen. Tutkinta-ajalla tarkoitetaan sitä vuorokausimäärää, minkä tutkittavana oleva tapaus on avoimena poliisilla.

Myymälävarkauksien osuudella ajatellen suurin kiinnostus kohdistuu näpistykseen ja niiden yrityksiin. Seuraavaksi käyn muutaman esimerkin kautta läpi, mitä erilaiset aikasäästöt tarkoittaisivat tutkinta-ajoissa vuositasolla valtakunnallisesti. Näitä aikasäästöjä voidaan katsoa syntyvän esimerkiksi silloin, kun poliisi saa asianmukaisen ilmoituksen kautta kaikki tarvittavat tiedot tapahtumasta, eikä sen tarvitse käyttää aikaa tietojen täydentämiseen. Huomioitavaa kuitenkin on, että koska myymälävarkauksista ei tilastollisesti eritellä omia läpimenoaikoja, ei arvioissa voida huomioida niiden mahdollista, muista näpistyksistä eroavaa tutkinta-aikaa.

Esimerkki 1. Näpistysrikosten, joissa teontarkenteena on myymälävarkaus, tutkinta-ajasta (näpistysten 2015-2017 keskiarvo) vähenee yksi tutkintavuorokausi. Tehostumisella tutkinta-ajoista vähenee valtakunnallisesti 128 330 päivää vuodessa.

¹ Polstat 2018

Esimerkki 2. Näpistysrikosten, joissa teontarkenteena on myymälävarkaus, tutkinta-ajasta (näpistysten 2015-2017 keskiarvo) vähenee viisi tutkintavuorokautta. Tehostumisella tutkinta-ajoista vähenee valtakunnallisesti 641 650 päivää.

Näin huomaa, että jo pienillä eroilla voi syntyä merkittäviä vähennyksiä, kun volyymit ovat riittävän suuret. Todellisen kustannussäästön laskeminen edellyttäisi kuitenkin tietoa siitä, kuinka monta todellista työtuntia myymälävarkaututkinnan suorittaminen keskimäärin kuluttaa. Tutkintavuorokausien tarkastelussa ongelma on se, että yhden tutkijan yksi työpäivä saattaa kuluttaa useiden eri rikosten tutkinta-aikaa samaan aikaan, jolloin todellista käsitystä työmäärästä ei muodostu.

Mikäli poliisi tilastoi yksittäisen rikoksen, tässä tapauksessa myymälävarkauden, viemää työaikaa tuntitasolla, olisi prosessin eri vaiheiden työmäärää helpompi arvioida. Tuntitasolla tehtävä tilastointi mahdollistaisi luonnollisesti myös sen arvioinnin, kuinka paljon aikaa yksittäisellä tutkijalla kuluu ylimääräisen työn, kuten tieto- tai täydennyspyyntöjen laatimiseen.

4 ILMOITTAMINEN

4.1 Havaintoja puutteista

Anastusilmoituksissa yleisimmin ilmenevien puutteiden hahmottamiseksi tätä opinnäytetyötä varten on käyty useita kehittämiskeskusteluja poliisin henkilöstön kanssa. Näissä keskusteluissa puutteita esille tuoneita henkilöitä työskentelee niin rikostutkinnassa kuin hälytys- ja valvontasektorilla. Näin eri näkökulmat tulivat esille mahdollisimman monipuolisella tavalla ja toisaalta on vain luonnollista, että kehittämishankkeeseen osallistetaan niitä, joiden työnkuvaan tai elämään muutoin hanke todellisuudessa kuuluu¹.

Ilmoituksissa esiintyvät puutteet koskevat useissa tapauksissa anastettua omaisuutta. Esimerkiksi Hämeenlinnan esikäsittelyryhmässä työskentelevän, vanhemman rikoskonstaapeli Kaija Järven mukaan ongelmia esiintyy merkinnöissä, joista selviäisi anastetun omaisuuden mahdollinen myyntikuntoisuus anastustapahtuman jälkeen. Ilmoitukseen listatusta omaisuudesta ei siis käy ilmi, onko se saatu myyntikuntoisena takaisin, jäänyt kateisiin vai saatu takaisin, mutta myyntiin kelpaamattomana. Tyypilliseksi puutteeksi on Järven mukaan osoittautunut myös anastetun omaisuuden arvon merkitsemistavat. Erityisesti myymälävarkauksissa anastetusta omaisuudesta tulisi käydä ilmi sen myyntiarvo sekä arvo ilman tuotteelle määritettyä arvonlisäveroa.²

Puutteita anastusilmoituksissa ilmenee Järven mukaan myös asianomistajan rikosprosessin vaadittavien vaatimusten ja suostumusten esittämisessä. Näihin luetaan esimerkiksi asianomistajan syyttäjälle esittämä syyttämispyyntö, anastettuun omaisuuteen liittyvä yksityisoikeudellinen vahingonkorvausvaatimus, suostumus kirjalliseen menettelyyn sekä rangaistusvaatimus. Lisäksi asian käsitteleminen sakkomenettelyssä edellyttää asianomistajan suostumuksen. Aiheesta keskustellut Kaija Järvi mainitsi myös kannanotot mahdolliseen sakkomenettelyyn usein puutteellisiksi. Ilman suostumusta sakkomenettelyyn, asia etenee poliisin esitutkintaan, jossa myös tutkinnan kustannusperusteinen rajoittaminen tulee tutkinnan yhdeksi vaihtoehdoksi. Järvi painotti, että poliisille tulevilla anastusilmoituksissa esiintyvät puutteet ovat enemmän sääntö, kuin poikkeus.³

¹ Toikko ja Rantanen 2009, 96

² Järvi 2018

³ Järvi 2018

Poliisin suorittamaa esitutkintaa helpottava, mutta anastusilmoituksista usein puuttuva tieto on anastustapahtumasta mahdollisesti tallessa olevan valvontakameramateriaalin olemassaolo. Rikostutkinnan kannalta olisi käytännöllistä, mikäli tieto mahdollisesta tallenteesta saataisiin heti ilmoituksen teon yhteydessä. Tallenne mahdollistaa epäillyn tekijän tai tekijöiden tunnistamisen ja tuo lisänäyttöä tapahtumien kulkuun. Valvontakameramateriaalin osalta tulee huomioida sen rajalliset tallennusmahdollisuudet ja näin ollen materiaalin turvaaminen esitutkinnan tarpeisiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Anastusilmoituksissa esiintyviksi puutteiksi ilmoitettiin yleisesti myös asianomistajan tai sen edustajien tiedot. Puutteita esiintyy muun muassa yrityksen laillisen edustajan tiedoissa ja Y-tunnuksen ilmoittamisessa sekä asianomistajan yhteys- ja osoitetiedoissa. Ongelmalliseksi nähtiin myös valtakirjan puuttuminen tilanteissa, joissa yrityksen toimeksiannosta työskentelevä yksityisen turvallisuusalan toimijan työntekijä esittää asianomistajan vaatimukset poliisille.

Myymälävarkauksien tiedoissa esiintyy puutteita myös syyttäjän näkökulmasta. Puutteiksi nähtiin anastetun omaisuuden arvon selvitykset niin arvonlisäverolliselta kuin arvolisäverottomalta osalta. Omaisuuden arvon ilmoittamisessa vaikuttaisi olevan puutteita erityisesti silloin, kun omaisuus on palautunut sen haltijalle. Anastetun omaisuuden arvoon liittyvät tiedot ovat erityisen tärkeitä siksi, että ne vaikuttavat teosta määrättävään rangaistukseen. Toisaalta ilmoitukseen katsottiin toivottavaksi lisätiedot mahdollisesta epäillyn tunnistuksesta ainakin sen osalta, kuka tunnistuksen on tehnyt ja millä perusteella.¹

4.2 Olemassa olevista anastusilmoitusmalleista

Edellisessä osiossa mainittujen puutteiden konkretisoimiseksi, aiemmin kuvattuja puutteita verrataan seuraavaksi tällä hetkellä käytössä oleviin ilmoitusmalleihin. Ilmoitusmalleista tarkasteltavina ovat Securitas Oy:n, Sol Palvelut Oy:n sekä poliisin oma malli anastusilmoituksen tekemiseen. Ilmoitusmallit ovat nähtävissä työn liiteosiossa.

Tarkastelen enimmäisenä Securitas Oy:n käytössä olevaa ilmoitusmallia. Ilmoitusmallissa on mahdollisuus kirjata anastetun omaisuuden tavaranimike, kappalemäärä ja -hintaa sekä yhteisarvo. Ilmoitus ei ota tavaranimikekohtaisesti kantaa siihen, onko omaisuus saatu takaisin myyntikuntoisena vai -kunnottomana tai onko se jäänyt kateisiin.

¹ Kankaala 2018

Ilmoituksesta ei käy ilmi anastetun omaisuuden arvonlisäveroton arvo, mitä tarvitaan haettaessa korvausta kateisiin jääneestä tai myyntikunnottomasta omaisuudesta.

Vaatimusten ja suostumusten osalta ilmoitus ottaa kantaa RV- eli rangaistusvaatimusmenettelyyn ja korvausvaatimukseen, mutta ilmoittamatta jäävät muun muassa suostumus kirjalliseen menettelyyn sekä pyyntö syyttäjälle yksityisoikeudellisen korvausvaatimuksen ajamiseksi. RV-menettelyn termiä voidaan pitää myös osittain vanhentuneena ja sopimattomana, sillä vuoden 2017 joulukuussa voimaan tulleen lakiuudistuksen myötä poliisi voi käsitellä joitakin lieviä rikosasioita summaarisessa sakkomenettelyssä¹. Ilmoituksesta ei käy ilmi mahdollisen valvontakameratallenteen olemassaolo ja asianomistajan edustajan tiedot ovat puutteellisia ainakin syntymäajan osalta, mitä tarvittaisiin sakon kirjaamiseksi poliisin sakkojärjestelmässä POLO:ssa. Ilmoituksessa ei ole varattu tilaa asianomistajana olevan oikeushenkilön Y-tunnuksen ilmoittamiseen, mikä osaltaan helpottaisi asianomistajan tunnistamista ja ilmoituksen kirjaamista poliisin järjestelmiin.²

Seuraavaksi tarkastelen Sol Palvelut Oy:n käyttämää anastusilmoitusmallia, joka on nähtävissä opinnäytetyön liitteissä. Anastetun omaisuuden listaamisen osalta puutteet ovat hyvin samanlaisia, kuin edellisessä. Listauksen osalta jäisi selvittämättä anastetun omaisuuden mahdollinen myyntikuntoisuus sekä sen arvo ilman arvonlisäveroa. Esitutkinnassa selvitettäviin vaatimuksiin ja suostumuksiin lomake ei ota mitään kantaa. Ilmoituksesta ei Securitas Oy:n mallin tavoin käy ilmi myöskään tieto valvontakameratallenteesta. Näiden lisäksi asianomistajan tiedoista puuttuvat oikeushenkilön virallinen toiminimi ja Y-tunnus, sekä sen laillisen edustajan tiedot.³

Viimeiseksi pohdin poliisin oman anastusilmoitusmallin soveltuvuutta myymälävarkaustilanteisiin.⁴ Organisaation itsensä luomassa mallissa eri osallisten henkilö- ja yhteystiedot tulevat esiin tarvittavalla tavalla. Lomakkeesta on kuitenkin nähtävissä sen käyttötarkoitus eräänlaiseksi yleismalliksi anastustilanteiden ilmoittamiseen. Esimerkiksi anastetun omaisuuden listauksessa voi huomata aikaisempien mallien tavoin puutteita arvonlisävero- ja myyntikuntoisuustiedon osalta. Toisaalta ilmoitusmallista puuttuu kokonaan kannanotto korvausvaatimukseen ja sen ajamiseen.

¹ Oikeus.fi-verkkosivusto 2016

² Liite 4

³ Liite 3

⁴ Liite 5

Eräänlaisena yhteenvetona voi todeta, että kaikissa esitellyissä lomakemalleissa on sellaisia puutteita, jotka asianmukaisen esitutkinnan aikana aiheuttaisivat poliisille tarpeen yhteydenottoon ja lisätietojen kysymiseen. Kun pohtii edellä esiteltyjä puutteita myymälävarkauksien yleisyyteen Suomessa, huomaa tarpeen prosessin kehittämiseksi.

5 YHTEISTYÖ YKSITYISEN SEKTORIN KANSSA

Tätä opinnäytetyötä ohjanneen Poliisiammattikorkeakoulun opettajan, oikeustieteen maisterin Antti Jääskeläisen, kanssa käydyt ohjauskeskustelut synnyttivät ajatuksen yksityisen sektorin osallistamisesta osaksi opinnäytetyön kehittämisprosessia, laadukkaana lopputuloksen saavuttamiseksi. Aiemmin kuvattujen ongelmien ja puutteiden korjaaminen anastusilmoituksissa vaatii yksityisen turvallisuusalan toimijoilta halua prosessin kehittämiseen, mutta toisaalta, optimaalinen lopputulos tarkoittaisi molempien, niin yksityisen turvallisuusalan toimijoiden kuin poliisin, toiminnan tehokkuuden parantumista.

Ajatus mahdollisimman loppuun asti ajatellusta ja suunnitellusta opinnäytetyön lopputuotteesta, eli yhtenäistetyistä myymälävarkauksien ilmoitusmallista tarkoitti yhteistyötä Suomen suurimpien yksityisen turvallisuusalan toimijoiden joukkoon lukeutuvien Securitaksen ja Sol Palvelut Oy:n kanssa. Yritysten edustajien, Securitaksen yksikön päällikön Jussi Merivalon sekä Sol Palvelut Oy:n palvelupäällikön Antti Ordningin kanssa toteutetut haastattelut käytiin tammi - helmikuussa 2018. Haastatteluissa saadut vastaukset käydään vastaajakohtaisesti ja olennaisilta osin läpi haastattelutavan esittelyn jälkeen. Kehittämistöiden osalta haastattelut ovat yleisimpiä tapoja kerätä tietoa ja ne osoittautuivat tarkoituksenmukaiseksi tavaksi myös tässä työssä. Haastattelujen avulla voidaan kerätä riittävän syvällistä tietoa, verrattain kuitenkin kohtuullisessa ajassa.¹

5.1 Haastattelutavan valinta

Haastattelujen tyylinä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Haastattelun pohjana toimi 20 kohdan haastattelurunko, mikä lähetettiin haastateltaville henkilöille etukäteen vastauksien laadun varmistamiseksi sekä avuksi haastatteluun valmistautumiseen. Puolistrukturoidun haastattelun rungon tarkoitus oli varmistaa opinnäytetyön kannalta keskeisten teemojen läpikäynti, haastattelun pysyessä muutoin vapaamuotoisena.² Haastattelujen taltiointi ja käsittely tapahtui litteroinnilla sekä haastattelutilanteessa tehdyillä muistiinpanoilla, joihin haastateltavien vastauksen kirjattiin käsin. Haastateltujen kanssa käytiin haastattelujen lopuksi läpi annetut vastaukset ja tarvittaessa kirjattiin niihin esiin tulleet täydennykset. Haastattelujen runkona toiminut kysymyslista on tarkasteltavissa liitteessä 2.

¹ Ojasalo ym. 2009, 95

² Ojasalo ym. 2009, 97

5.2 Palvelupäällikkö Antti Ordning, Sol Palvelut Oy

Antti Ordning haastateltiin 29.1.2018 Sol Palvelut Oyn:n konttorilla Hämeenlinnassa. Antti Ordning toimii suomalaisessa Sol Palvelut Oy:ssä Hämeen alueen palvelupäällikkönä. Ordning on alueen vartiointipalveluiden suora esimies, minkä lisäksi hän toimii hallinnollisena esimiehenä. Ordningilla on henkilökohtaista työkokemusta vartiointityöstä vuodesta 1996, sisältäen vartijan ammattitutkinnon suorittamisen.

Haastattelussa kartoitettiin yrityksen asemaa vartiointipalveluiden tuottamisessa Suomessa sekä myymälävarkauksiin liittyviä tilastoja. Sol Palvelut Oy on Ordningin mukaan markkinaosuudella mitattuna kolmen suurimman yrityksen joukossa vartiointipalveluiden tuottamisessa Suomessa. Yrityksen suurimmat toimialueet ovat hänen mukaansa Hämeenlinnassa ja Helsingissä. Hämeenlinnassa sijaitsevien myymäläasiakkuuden kohdalla tämä tarkoittaa yrityksen kannalta noin 40 anastusilmoituksen toimittamista poliisille vuodessa.

Ordning vertasi keskimääräistä korvausvaatimusta Hämeenlinnassa toimivaan isoon tavarataloon, josta anastatun omaisuuden keskimääräinen arvo per anastustapahtuma on hänen mukaansa noin 150 euroa. Ordningin mukaan myymälävarkauksiin syyllistyneiden ihmisten ikäjakauma on kuitenkin suuri. Hänen mukaansa asianomistajan valtuutus ilmoituksen tekemiseen ja vaatimusten esittämiseen liitetään osaksi kunkin asiakkaan kanssa tehtävää toimeksiantosopimusta. Valtuutusta ei kuitenkaan ole liitettyä osaksi anastusilmoitusta.

Haastattelussa käsiteltiin anastusilmoitusten sisällön osalta poliisilta tulleita lisätietopyyntöjä. Ordning käytti vastauksessaan esimerkkinä Hämeenlinnan Prismaa, johon hänen mukaansa tulee verrattain vähän tietopyyntöjä, ainoastaan muutamia vuodessa. Hänen saamiensa tietojen mukaan poliisilta tullut tietopyyntö yleensä koskee anastustapahtumista mahdollisesti tallessa olevia valvontakameratallenteita. Yhteen tietopyyntöön vastaaminen kuluttaa hänen mukaansa kuitenkin 15-60 minuuttia yrityksen työntekijän työaika.

Tietopyyntöihin vastaamisen osalta haastattelussa käytiin keskustelua tiedonvaihdon nopeuttamisesta erillisellä, keskitetyllä viranomaissähköpostilla tai -numerolla. Ordningin mukaan Sol Palvelut Oy:llä ei tällä hetkellä ole käytössä erillistä viranomaiskanavaa, mutta sellaisen kehittämisen hän näki hyvänä asiana.

Hän näki myös suoran yhteyden poliisin kenttäjohtajaan olevan harkitsemisen arvoinen asia, vaikka sitä kautta ilmoitetut tiedot eivät toisaalta välttämättä tallentuisi asianmukaisiin järjestelmiin. Ordning näki paikallisen toimimisen olevan paras tapa yhteydenpidon kehittämiseksi.

Haastattelussa kartoitettiin tarkemmin yrityksen käytössä olevaa anastusilmoitus pohjaa sekä sen käyttöä. Ordning kertoi, että anastusilmoituksen täyttäminen on aina osana työntekijän toimipisteeseen perehdyttämistä. Hänen mukaansa ilmoitusmallia on muutettu viimeksi vuonna 2014 tapahtuneen yritys fuusion yhteydessä. Tällöin ilmoitukseen on päivitetty fuusion aiheuttamat muutokset yritystietoihin.

Opinnäytetyön lopputuotoksen Ordning näki positiivisena tavoitteena ja piti hyvänä, että anastusilmoitusten puutteisiin kiinnitetään nyt huomiota. Sol Palvelut Oy on hänen mukaansa valmis muuttamaan käyttämänsä anastusilmoitusmallin uuden, yhtenäistetyn mallin mukaiseksi heti, kun sen lopullinen versio on käytettävissä. Uuden mallin käyttöönotto valtakunnallisesti kestäisi Ordningin mukaan noin kaksi kuukautta.

5.3 Yksikön päällikkö Jussi Merivalo, Securitas Oy

Jussi Merivalo haastateltiin 20.2.2018 Securitaksen toimistolla Hämeenlinnassa. Merivalo toimii Securitaksen Hämeenlinnan yksikön päällikkönä, missä hänen alaisuudessaan työskentelee yhteensä noin 130 alaista. Heistä noin 50 henkilöä työskentelee pääasiassa vartiointipuolen tehtävissä. Merivalo on työskennellyt yksityisellä turvallisuus alalla vuodesta 1995, erikoisosaamisenaan palo- ja pelastuspuolen lisäksi ensihoito, josta hänellä on myös henkilökohtaista työkokemusta. Hämeenlinnan yksikön päällikkönä Merivalo on työskennellyt vuodesta 2015 asti.

Securitaksen markkinaosuus koko turvallisuusalan kokonaisuudesta Suomessa on Merivalon mukaan noin 10% ja yritys kuuluu hänen mukaansa kahden suurimman joukkoon. Esimerkiksi Hämeenlinnan alueella järjestettävästä myymälä vartiointista Securitas vastaa Merivalon mukaan noin 50% kaikista kohteista. Näiden myymäläkohteiden myötä yritys toimittaa poliisille hänen mukaansa 350-400 anastusilmoitusta vuodessa.

Aiemmin esitellyn haastattelun tavoin haastattelussa selvitettiin tapaa, jolla Securitas on järjestänyt valtuutuksen edustaa asiakkaitaan rikosprosessissa.

Merivalon mukaan valtuutus tehdään osana asiakkaiden kanssa tehtyä toimeksiantosopimusta, minkä lisäksi Securitaksen Hämeenlinnan yksikössä on toimintamallina vielä erillinen valtuutus asian varmistamiseksi. Tällä pyritään Merivalon mukaan minimoimaan toimeksiantajiin kohdistuvat ylimääräiset yhteydenotot.

Myymäläolosuhteista anastetun omaisuuden keskimääräiseksi arvoksi Merivalo arvioi 50-100 euroa. Hän korosti arvioinnin olevan vaikeaa, sillä anastetun omaisuuden arvon vaihteluväli tapauksittain on suuri. Anastusrikosten määrissä hän sanoo olevan kausiluonteisuutta. Hämeenlinnan yksikön välittämien anastusilmoitusten määrään nähden hän sanoo yksikön saavan verrattain vähän poliisin tietopyyntöjä. Tietopyynnöistä valtaosa koskee Merivalon mukaan mahdollisten valvontakamerakuvien saamista poliisin käyttöön. Valvontakamerakuvia pyritään hänen mukaansa toimittamaan myös ilman poliisin erillistä pyyntöä. Hän korosti yritysten raportointikäytäntöjen mahdollistavan tietopyyntöihin vastaamisen hyvinkin lyhyellä aikajänteellä. Securitaksella ei Merivalon mukaan ole erillistä yhteydenpitokanavaa viranomaisille, mutta hän mainitsi erillisen VIRVE-verkon puheryhmän olevan suunnitteilla paikallisella tasolla Hämeessä. VIRVE on Suomessa käytössä oleva viranomaisverkko, mikä toimittaa yli 50 miljoonaa viestiä viikossa viranomaisten ja muiden turvallisuusalan toimijoiden kesken.¹

5.4 Haastattelujen yhteenveto

Haastatteluista voidaan yhteenvetona nostaa esiin muutamia olennaisia seikkoja. Sol Palvelut Oy:n huomattavasti pienemmästä luvusta poiketen Securitaksen edustaja Jussi Merivalo ilmoitti yrityksen Hämeenlinnan yksikön toimittavan poliisille vuosittain 350-400 anastusilmoitusta myymälävarkaudesta. Merivalon ilmoittaman ilmoitusmäärän voidaan katsoa olevan jo huomattava paikallinen poliisin työllistäjä omassa kategoriassaan eli myymälävarkauksissa.

Haastateltavat arvioivat ennako-odotuksista poiketen poliisilta tulleiden tietopyyntöjen määrän verrattain vähäisiksi, mutta haastateltavista Antti Ordning arvioi niiden kuitenkin kuluttavan yrityksen työntekijän työaika 15-60 minuuttia yhtä tietopyyntöä kohden. Ordning myös arveli pyyntöjen tyypillisesti koskevan mahdollisesti tallessa olevaa valvontakameratallennetta. Jää avoimeksi kysymykseksi, ohjautuuko osa poliisin lisätietopyynnöistä esimerkiksi suoraan asianomistajille, eli anastustapahtumassa taloudellista vahinkoa kärsineille oikeushenkilöille.

¹ Erillisverkot.fi-verkkosivusto 2018

Ordningin vastauksen perusteella anastusilmoituksessa olisi aiheellista ottaa kantaa mahdollisen valvontakameratallenteen olemassaoloon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Erikoisena huomiona voidaan tehdä yritysten käyttämien anastusilmoitusmallien ajanmukaisuus ja päivittäminen. Kumpikaan haastatelluista ei osannut nimetä ilmoitusten asiasisältöön tehtyjä päivityksiä tai muutoksia, vaan muutokset ovat vuosien aikana koskeneet lähinnä ilmoituksen ulkoasua. Tämä seikka on huomionarvoinen muun muassa siinä mielessä, että myymälävarkauksien seuraamuksiin läheisesti kytköksissä oleva sakkolaki uudistui vuoden 2017 joulukuussa¹. Uudistuksen yhteydessä myös sakkoihin liittyvä terminologia muuttui.

¹ Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 6:41, 754/2010

6 YHTENÄISTETTY ANASTUSILMOITUSMALLI

Käsiteltävänä on nyt opinnäytetyön lopputuotos, eli poliisin esitutinnan tarpeita ajatellen laadittu malli myymäläolosuhteissa tapahtuneiden anastustapausten ilmoittamiseen. Ilmoituksen sisältö on johdettu niistä tiedoista, jotka poliisi tarvitsee ilmoituksen kirjaamiseksi ja esitutinnan käynnistämiseksi ja toisaalta niistä tiedoista, jotka poliisilla on lain puolesta oikeus saada yksittäisen tehtävän suorittamiseksi.¹ Kyse on luonnollisesti myös niistä asioista, jotka esitunnassa tulee selvittää². Malli ohjeistuksineen on tarkasteltavissa liitteessä 1, mutta on aiheellista käydä ilmoituksen sisältö myös kirjallisesti läpi. Seuraavissa osuoksissa ilmoitusmalli käydään läpi sen muodostamien tietokokonaisuuksien kautta.

6.1 Asianomistajan tiedot

Ilmoituksesta on käytävä ilmi oikeushenkilön virallinen toiminimi sekä yritys- ja yhteisötunnus, eli yhteensä yhdeksän merkkiä pitkä Y-tunnus. Mikäli oikeushenkilöllä on useita toimipisteitä, on ilmoituksesta käytävä ilmi myös toimipisteen nimi, missä epäilty rikos on tapahtunut.

Tiedoissa on oltava merkittynä asianomistajan laillinen edustaja, josta käy ilmi edustajan koko nimi, henkilötunnus sekä puhelinnumero ja/tai sähköpostiosoite, joista poliisin on kyettävä tavoittamaan oikeushenkilöä edustava henkilö ilman aiheettomia viivytyksiä. Edustajan henkilötunnusta tarvitaan myös mahdollisen sakon kirjaamiseksi poliisin POLO-sakkojärjestelmään.

6.2 Ilmoittajan tiedot

Ilmoituksesta tulee käydä ilmi anastuksesta ilmoittavan luonnollisen henkilön tiedot. Useissa tapauksista nämä tiedot tarkoittavat anastuksesta ilmoittavan vartijan tai järjestyksenvalvojan tietoja. Tiedoissa on oltava kirjattuna ilmoittajan koko nimi sekä puhelinnumero, josta poliisi kykenee tavoittamaan ilmoittajan ilman aiheetonta viivytystä. Ilmoituksessa on myös tieto siitä, mihin ilmoittajan edustusosoikeus perustuu.

¹ Poliisilaki 2:1, 872/2011

² Esitutkintalaki 1:2

6.3 Tapahtuman tiedot

Itse anastustapahtumaa koskevista tiedosta on ilmoitettava tapahtuma-aika niin tarkasti, kuin se on mahdollista. Tällä tarkoitetaan aikaväliä, josta omaisuus on ollut vielä sen laillisen omistajan hallussa siihen, kun se on epäilyllä rikoksella viety.

Ilmoituksessa on lisäksi kohdat tapahtumapaikan osoitetietojen kirjaamiseksi. Tapahtuman selostuksen tulee kuvata tapahtumien kulku kronologisessa järjestyksessä siltä osin, kuin se on ilmoittajan tiedossa. Selostuksen olisi toivottavaa vastata kysymyksiin kuka on anastanut, mitä on anastanut, miten on anastanut sekä miten henkilö jäi kiinni anastuksesta. Tapahtumien tietoihin kirjataan myös mahdollisen valvontakameratallenteen olemassaolo sekä tapa, millä se toimitetaan poliisille.

6.4 Anastettu omaisuus

Ilmoituksessa on tilaa anastetun omaisuuden merkitsemiseen. Yksittäisen esineen osalta merkitään sen myyntinimike, kappalemäärä, tapahtumahetkellä ollut myyntiarvo, tuotteen arvolisäveron prosenttiosuus sekä arvonalisäveroton arvo. Asianomistajana oleva oikeushenkilö voi hakea korvausta ainoastaan myyntikunnottomasta tai kateisiin jääneestä anastetusta omaisuudesta ja vain sen arvon verottomasta osuudesta. Jokaisen tuotteen kohdalla merkitään mahdollinen myyntikunnottomuus tai kateisiin jääminen. Mikäli yhteen tuoteryhmään sisältyy sekä myyntikuntoisia, että -kunnottomia tuotteita, tulee ne merkitä erillisille riveille.

6.5 Vaatimukset ja suostumukset

Ilmoituksessa otetaan kantaa mahdolliseen rangaistusvaatimukseen sekä korvausvaatimukseen. Ilman rangaistusvaatimusta esitutkintaa ei lähtökohtaisesti toimiteta¹. Mikäli asianomistaja esittää korvausvaatimuksen, ilmoitukseen tulee lisämerkintä vaatimuksen ajamisesta itse tai pyynnöstä syyttäjälle vaatimuksen ajamiseksi. Suostumuksissa otetaan kantaa sakkomenettelyyn sekä asian käsittelemiseksi kirjallisessa menettelyssä. Lisäksi ilmoitukseen kirjataan, mikäli asianomistaja haluaa tutkintailmoitusjäljennöksen itselleen.

¹ Esitutkintalaki 3:4

6.6 Huomioita

Nyt luotu anastusilmoitusmalli on pyritty pitämään yksinkertaisena, mutta silti tehokkaana tiedonvälitystapana. Ilmoitus on luotu sillä ajatuksella, että tarpeellinen tietosisältö mahtuu yhteen A4-sivuun. Tämä tietoinen valinta ilmoitustilan rajaamisesta näkyy luonnollisesti myös ilmoituksen sisällössä. Joistakin tällä hetkellä käytössä olevista anastusilmoituksista poiketen esimerkiksi erilliset tietokentät kiinniottajista tai mahdollisista todistajista on jätetty pois. Empiirisen tiedon perusteella kiinniottaja on useimmissa tapauksissa tapahtuman ilmoittaja ja tapahtumien näyttö rakentuu ulkopuolisten todistajien sijaan usein ilmoittajan lausumasta ja valvontakameratallenteista. Asia on kuitenkin huomioitu ilmoituksen mukana tulevassa ohjeistuksessa. Ohjeistus neuvoo kirjaamaan kiinniottaja- ja todistajatiedot ilmoituksen selostusosaan, tilanteen niin vaatiessa.

7 ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Arvioidessa kehittämishanketta, kuten tätä opinnäytetyötä, on muistettava sen tehtävä. Normaalisti kehittämishankkeen tarkoitus on tuottaa jonkin asteista lisäarvoa jo olemassa oleviin prosesseihin. Näin ollen arvioinnilla pyritään selvittämään hankkeen aikaansaannokset, sekä hankkeen onnistuminen sille asetetuissa tavoitteissa. Asiaa hankaloittaa kuitenkin se, että hankkeen todelliset tulokset saattavat näkyä vasta huomattavasti myöhemmin, tai sen tulokset ovat muutoin vaikeasti todennettavissa.¹ Tämän perinteisen arviointitavan rinnalle on kuitenkin noussut eräänlaisen vaikuttavuusarvion käyttäminen, missä pohditaan muun muassa kehittämishankkeen laatua ja sen kustannusvaikutusta.²

Tämän työn alussa, työn tarkaksi tavoitteeksi kirjattiin tuottaa laadukas, käyttökelpoinen ja yhtenäistetty ilmoitusmalli tilanteisiin, joissa irtainta omaisuutta on anastettu myymäläolosuhteista. Toisaalta ajatuksena oli myös hahmottaa niitä syitä, mitkä tekevät nykyisistä toimintamalleista puutteellisia. Tavoitteena oli, että lukija ymmärtäisi verrattain pienten ja helposti korjattavissa olevien puutosten aiheuttavan ongelmia prosessiin, kun toiminnan volyymit ovat riittävän suuret.

Mielestäni työ onnistui tavoitteessaan tuottaa sellainen ilmoitusmalli myymälävarkaus tilanteisiin, jolla tiedon välittäminen olisi yhdensuuntaista ja tehokasta. Nyt kootulla ilmoitusmallilla katson olevan edellytykset nopeuttaa myymälävarkauksien tutkintaa ja huomattavasti vähentää tapahtumien tietoihin liittyviä täydennyspyyntöjä. Uskon työn myös perustelleen oman olemassaolonsa tarpeellisuuden muun muassa myymälävarkauksien määrään ja niiden aiheuttamiin taloudellisiin tappioihin liittyen.

Työn lopputuotteen mahdollisuuksia päästä laajaan todelliseen käyttöön olisi voinut arvioida paremmin haastattelemalla vielä useampaa yksityisen turvallisuusalan toimijaa. Kaikki toivotut tahot eivät kuitenkaan opinnäytetyöprosessin aikana vastanneet sähköpostitiedusteluihin ja soittopyyntöihin, mikä kaventaa toimijoiden otantaa. Katson otannan kuitenkin riittäväksi, kun edustettuina oli kaksi merkittävää turvallisuusalan yritystä.

Osa asianmukaista arviointia on myös käyttäjäperäisten kokemusten kokoaminen hankkeen lopputuloksen, eli tässä tapauksessa ilmoitusmallin osalta. Tällöin ulkopuolisten

¹ Seppänen-Järvelä ja Karjalainen, 217

² Seppänen-Järvelä ja Karjalainen, 197

osallistaminen kehittämiseen on helpompaa, kun tuotosta voidaan arvioida sen luontaisessa ympäristössä. Palaute antaa mahdollisuuden myös muutosten tekemiseen, ennen työn lopullista julkaisua.¹ Näiden seikkojen varmistamiseksi ilmoitusmallista pyydettiin palautetta myös Hämeenlinnan poliisiaseman esikäsittelyryhmän työntekijältä ja Kanta-Hämeen rikostutkinnan johtajalta, joilta ei enää tullut varsinaisia sisältöön liittyviä muutosehdotuksia.

Työn lopputuote, yhtenäistetty anastusilmoitusmalli, tulee kuitenkin tarvitsemaan päivittämistä vähintään sen mukaan, kun lainsäädäntö sen ympärillä muuttuu. Päivittämisen osalta tulee ottaa huomioon myös poliisin esitutkinnan tarpeiden mahdolliset muutokset ajan kuluessa, sillä ilmoituksen pääasiallinen käyttötarkoitus on kuitenkin loppujen lopuksi poliisin suorittama esitutkinta. Ilmoitusmallia voitaisiin kehittää edelleen täysin sähköiseen versioon, missä kirjattavien tietojen ohella voisi olla käytössä erilaisia ennakkoon täytettyjä alasvetovalikoita. Nyt laadittua ilmoitusta pyrittiin kuitenkin kehittämään ajatuksena sähköisen lomakkeen helppokäyttöisyys. Tämä näkyy muun muassa lomakkeen sisältämissä, upotetuissa valintaruutuobjekteissa. Edelleen kehittämisessä voitaisiin ottaa huomioon ilmoituksen sujuva, sähköinen siirtyminen poliisin käyttämiin tietojärjestelmiin, mikä olisi todennäköisesti teknisesti täysin mahdollista.

Mikäli myymälävarkauksista laadittaviin anastusilmoituksiin päätetään tuoda tässä työssä kehitetyn kaltainen yhtenäistetty malli, tulisi sen vaikutuksia arvioida myös jälkikäteen. Vaikka kehittämistyön tuloksia ei välttämättä aina ole helppo havaita, tarjoavat erilaiset tilastot yhden mahdollisuuden vaikutusten seurantaan. Yksi vaihtoehto olisi tarkastella myymälävarkauksiin liittyvien tutkintojen läpimenoaikoja ennen ja jälkeen yhtenäistetyn ilmoitusmallin käyttöönoton. Tällaisen tilaston luominen on esitelty työn aiemmassa tilastosuudessa.

¹ Toikko ja Rantanen 2009, 100

8 LÄHTEET

Erillisverkot – Viranomaisverkko VIRVE. Luettavissa:

<https://www.erillisverkot.fi/palvelut/tietoliikenne/virve>. Luettu 20.2.2018.

Haataja, Jukka & Tuovinen, Juha 2006: Hyvät käytännöt massa- ja päivittäisrikostutkinnassa. Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisipäällystön tutkinnon tutkielma.

Harju, Jukka 2016: Myymälävarkauksista puolen miljardin euron hävikki vuodessa – näpistyksissä apuna jopa lastenvaunut. Helsingin Sanomat, julkaistu 15.4.2016. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002896549.html>. Luettu 5.2.2018.

Järvi, Kaija 2018: vanhempi rikoskonstaapeli, Hämeen poliisilaitos. Keskustelu 20.2.2018.

Kankaala, Hanna 2018: kihlakunnansyyttäjä, Salpausselän syyttäjänvirasto. Keskustelu 8.3.2018.

Karvonen, Ville 2017: Menettelytavat näpistysrikosten tutkinnassa. Poliisi (AMK). Poliisiammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Kaupan alan turvallisuus. Luettavissa:

http://kauppa.fi/tietoa_kaupasta/toimintaympaeristoe/turvallisuus. Luettu 19.2.2018.

Laaksonen, Jukka & Mäkinen, Tuija & Salander, Martti & Poikonen, Pirkko & Kettunen, Arto & Suominen, Risto & Öhman, Jaakko & Kortekangas, Kaija & Kaukiainen, Pertti 1980: Myymälävarkaustyöryhmän mietintö, Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu. Helsinki.

Merivalo, Jussi 2018: yksikön päällikkö, Securitas Oy. Haastattelu 20.2.2018.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki, WSOYpro Oy.

Ordning, Antti 2018: palvelupäällikkö, Sol Palvelut Oy. Haastattelu 29.1.2018.

Rikosilmoitus anastetusta omaisuudesta. Luettavissa:

https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/14928_omaisuus.pdf?3680e46bc65bd488. Luettu 16.4.2018

Polstat-tilastotietojärjestelmä 2018. Poliisiammattikorkeakoulu. Sisäinen lähde.

Salonen, Kari 2013: Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Puheenvuoroja 72. Turku, Turun ammattikorkeakoulu.

Seppänen-Järvelä, Riitta & Karjalainen, Vappu 2008: Kehittämistyön risteyskiä. Helsinki, Stakes.

Sjöroos, Marko & Tapani, Aleksi 2011: Varkauksien torjunta myymäläympäristössä. Laurea ammattikorkeakoulu. Turvallisuusalan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Summaarinen sakkomenettely. Luettavissa:

<https://oikeus.fi/syyttaja/fi/index/asioiminensyyttajankanssa/summaarinsakkomenettely.html>. Luettu 7.3.2018.

SWOT-analyysin historia. Luettavissa: <http://www.marketingteacher.com/history-of-swot-analysis/>. Luettu 20.2.2018.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009: Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere, Tampereen yliopistopaino.

9 LIITTEET

1. Yhtenäistetty anastusilmoitusmalli ja ilmoituksen täyttöohje
2. Haastattelurunko
3. Sol Palvelut Oy:n anastusilmoitus
4. Securitas Oy:n anastusilmoitus
5. Poliisin anastusilmoitus

Liite 1 – Yhtenäistetty anastusilmoitus ja ilmoituksen ohje

Asianomistajan tiedot					
Y-tunnus					
Oikeushenkilön toiminimi					
Toimipisteen nimi					
Toimipisteen osoite					
Toimipisteen suora nro.					
Edustajan nimi ja synt.aika					
Ilmoittajan tiedot					
Asianomistajan edustaja ☐ Asianomistajan valtakirjalla valtuuttama ☐					
Etu- ja sukunimi					
Puhelinnumero					
Tapahtuman tiedot					
Tapahtumapaikka	Sama kuin toimipisteen osoite ☐		Muu tarkenne, mikä:		
Anastettu omaisuus	Jäi kateisiin ☐ Saatiin osittain myyntikuntoisena takaisin, eritelty alla. ☐ Saatiin kokonaan myyntikuntoisena takaisin ☐				
Valvontakameratalenne	Luovutettiin poliisille ☐ Poliisin noudettavissa ☐ Tapahtumasta ei ole tallennetta ☐				
Tavaran myyntinimike	Myyntiarvo €	Kappalemäärä	Alv %	Arvo ilman verokantaa €	Myyntikuntoinen
					☐
					☐
					☐
					☐
					☐
					☐
Anastetun omaisuuden listaus jatkuu liitteellä ☐					
Epäily	Otettiin kiinni ☐ Jäi tavoittamatta ☐				
Nimi ja henkilötunnus					
Selostus tapahtumasta					
Asianomistajan suostumukset ja vaatimukset					
Vaatii rangaistusta	Kyllä ☐ Ei ☐				
Vaatii korvausta	Kyllä, ilmoitetusta anastetusta omaisuudesta ☐ Kyllä, lisäselvitys liitteenä ☐ Ei vaadi ☐				
Suostuu sakkomenettelyyn	Kyllä ☐ Ei ☐				
Suostuu kirjalliseen menettelyyn	Kyllä ☐ Ei ☐				
Pyytää syyttäjää ajamaan korvausvaatimuksensa	Kyllä ☐ Ei, ajaa vaatimuksen itse. ☐				
Ilmoitusjäljennös	Noutaa ☐ Postitse ☐				

OHJEITA ILMOITUKSEN TÄYTTÄMISEEN:

1. Asianomistajan tiedot
Sen yrityksen, toiminimen tai muun oikeushenkilön tiedot, joka on tapahtumassa kärsinyt vahinkoa. Täytä toimipisteen tietoihin tiedot siitä toimipisteestä, missä epäilty rikos on tapahtunut. Täytä asianomistajan edustajan tietoihin asianomistajan virallisen edustajan tiedot. Tällä henkilöllä on oltava oikeus edustaa asianomistajaa rikosprosessissa.
2. Ilmoittajan tiedot
Täytä tähän omat tietosi. Poliisi saattaa ottaa sinuun yhteyttä esitutkinnan aikana, esimerkiksi tekemiesi havaintojen vuoksi.
3. Tapahtuman tiedot
Erittele anastettu omaisuus myyntinimikkeittäin ja sen mukaan, onko omaisuus palautunut asianomistajan hallintaan myyntikelpoisena. Korvausta ei voida hakea takaisin saaduista tuotteista, jotka ovat edelleen myyntikelpoisia. Esim:

Tavaran myyntinimike	Myyntiarvo	Kpl-määrä	Alv %	Arvo ilman verokantaa	Myyntikuntoinen
Olut 0.33l	1 euro	1	20	0.8 euroa	[x]
Olut 0.33l	1 euro	1	20	0.8 euroa	[]
Lenkkimakkara	4 euroa	1	14	3.44 euroa	[]

Kirjaa selostukseen tapahtumien kulku olennaisilta osin. Mainitse mikäli kiinniottaja on ollut joku muu, kuin ilmoittaja. Voit kertoa myös, mikäli tapahtumalla on mielestäsi ollut todistajia. Voit jatkaa selostusta tarvittaessa toiselle paperille.

4. Asianomistajan suostumukset ja vaatimukset
Näpistysrikos on asianomistajarikos, eikä poliisi lähtökohtaisesti suorita siitä esitutkintaa ilman asianomistajan rangaistusvaatimusta.

Mikäli rikoksesta on aiheutunut taloudellista vahinkoa, voit vaatia siitä korvausta. Yksinkertaisissa asioissa syyttäjä voi asianomistajan pyynnöstä ajaa tämän yksityisoikeudellista korvausvaatimusta. Mikäli sinulle on aiheutunut joitakin muita kuluja, kuin anastettu omaisuus, selvitä ne erillisellä liitteellä.

Sakkomenettelyssä voidaan antaa rikesakkomääräys, sakkomääräys tai rangaistusmääräys. Sakkomenettelyssä rikoshyöty vaaditaan menetettäväksi valtiolle. Sakkomenettely vaatii asianomistajan ja epäillyn suostumuksen.

Kirjallisessa menettelyssä asia ratkaistaan tuomioistuimessa kirjallisesti, suullisen käsittelyn sijaan. Kirjallinen menettely vaatii asianomistajan ja epäillyn suostumuksen.

Liite 2 – Haastattelurunko

Vastaaja ja asema:

Yritys:

1. Mikä on edustamanne yrityksen markkinaosuus vartiointipalveluiden tuottamisessa Suomessa?
2. Mikä on edustamanne yrityksen markkinaosuus myymäläolosuhteissa tapahtuvan vartiointin tuottamisessa Suomessa?
3. Kuinka monta anastusilmoitusta myymälävarkaudesta yrityksenne välittää poliisille vuodessa? (Myymlävarkaus sisältää tässä tilanteessa käsitteenä rikoslain tarkoittamat näpistys- ja varkausrikokset, joissa asianomistajana on oikeushenkilö.)
4. Miten asiakkaanne valtuuttavat työntekijänne edustamaan heitä?
5. Mikä on arvionne asiakkaidenne myymäläolosuhteissa anastetun omaisuuden keskimääräiselle arvolle per tapaus?
6. Mikä on arvionne asiakkaidenne keskimääräisestä korvausvaatimuksesta, mikä tehdään myymäläolosuhteista anastetusta omaisuudesta? (Vuositasolla)

Tietopyynnöt

7. Kuinka usein poliisi ottaa yhteyttä myymälävarkauden tietojen täydentämiseksi? Kirjaatteko poliisilta tulleita tietopyyntöjä mitenkään?
8. Mitä aiheita poliisin myymälävarkauksiin liittyvät tietopyynnöt mielestänne yleensä koskevat?
9. Kuinka paljon aikaa arvioitte kuluvan yhteen poliisilta tulleeseen, myymälävarkautta koskevaan tietopyyntöön vastaamiseen?
10. Onko yrityksenne keskittänyt yhteydenpidon viranomaisten kanssa jotenkin? Mikäli ei, näkisittekö erillisen, paikallisen tai valtakunnallisen yhteydenpitokanavan/viranomaissähköpostin palvelevan nykyistä yhteistyötä paremmin tai huonommin?

11. Miten anastusilmoituksen täyttäminen koulutetaan työntekijöillenne?
12. Kuka vastaa anastusilmoitusasiakirjan sisällöstä tai sen päivittämisestä?
13. Milloin yrityksenne käyttämää anastusilmoitus pohjaa on viimeksi täydennetty tai muutettu ja miksi?
14. Täyttävätkö yrityksenne työntekijät anastusilmoituksia, joita ei kuitenkaan toimitettaisi poliisille? Miksi?
15. Millaiset valmiudet yrityksellänne olisi uuden anastusilmoitus pohjan käyttöönottoon? Millaisella aikavälillä uusi anastusilmoitus pohja olisi käytössä?
16. Miten suhtautuisitte uuden, poliisin esitutkinnan tarpeita vastaavan anastusilmoitus pohjan ja sen mukana tulevan ohjeistuksen käyttöönottoon yrityksenne tuottamassa myymälä vartiointissa?
17. Onko mielestänne merkitystä, mikäli uusi anastusilmoitus pohja otettaisiin käyttöön ensin paikallisesti valtakunnallisen sijaan? (Paikallisella tarkoitetaan yrityksen itse rajaamaa toimialuetta.)
18. Milloin yrityksenne käyttämää anastusilmoitus pohjaa on viimeksi täydennetty tai muutettu ja miksi? Mitä on muutettu ja kenen aloitteesta?
19. Ohjeiden sisällyttäminen ilmoitukseen? Onko käytettävyyden kannalta hyvä, että ohjeet ovat samassa asiakirjassa vai erillisenä lomakkeena? Vai molemmat?
20. Haluatteko kommentoida jotakin muuta aiheeseen liittyen?

Liite 4 – Securitas Oy:n anastusilmoitus

ANASTUSILMOITUS

Osoite (väest.) ja pöytä

Pvm

Asian- omistaja	Liikkeen tunnus		
	Rangintusta vasti nimi ja puhelin		Asianomistaja suostuu RV-menettelyyn ☐
Tapahtuma- paikka	Pvm ja klo		
Kilmiotto- paikka	Pvm ja klo		
Tietoja anastelusta omaisuudesta	Tavaran nimike	Määrä	Yhtäensä €
			Yhtäensä €
Selostus asiasta	Asehuutaja, mikä olettu, mikä, mikä laatu ja:		
Tietoja kinn- otuksesta	Tavara saatiin takaisin ☐ Kyllä ☐ Ei	Myyntikunto ☐ Kunnossa ☐ Turmetunt	Kinostettuna käytetty? ☐ Ukkosvaurio ☐ Ei
	Sukunimi ja etunimet		Henkilötunnus
	Osoite (asukasohje)	Kotiosoite	Syntymäaika
	Postinumero	Postitoimipaikka	Työpaikka/koulu ja loppu
	Henkilöllisyys todettu ☐ Henkilökortilla/ Ajokortti ☐ Ei todettu Muu asiakas ☐ Ei todettu	Huoltoaja	Huoltoajan nimi ja puh. nro
Mukana olleet	Nimi, synt. aika, osoite, puh. nro ja huoltoajan nimi		
Ilmoittaja	Suku- ja etunimet/työpaikka*		
Kilmiottaja	Suku- ja etunimet/työpaikka* ☐ Myymälä- kahvila ☐ Myymälä- stad		
Todistajat	Suku- ja etunimet, ammatti, osoite ja puhelin		
Vaatimukset	Asianomistaja esittää korvausvaatimuksen ☐ Kyllä ☐ Ei		
Tönneryhteet	En. poliisi ☐ Kyllä ☐ Ei	En. vartiointi ☐ Kyllä ☐ Ei	Muu tönneryhte
*) Päässä: Nimi ja osoite annetaan VUONKORJAUSLLE Kotiosan toimintatilan kääntöpuolelle ilmoittajan jälkeä kinnottajan yhteyshenkilölle.		Ilmoittajan allekirjoitus	

15079031009

Liite 5 – Poliisin anastusilmoitus

Ilmoittaja					
Sukunimi, etunimi			Henkilötunnus		
Ammatti			Kansalaisuus		
Osoite			Postinumero ja -toimipaikka		
Sähköposti			Puhelin toimeen kotiin		
Parhaiten tavoitettavissa (aika)			Matkapuhelin		
Asianomistajan tiedot (ellei sama kuin ilmoittaja)					
Yksityishenkilö		Oikeushenkilö (yritys, yhteisö, tms.)			
Yritys / yhdistys			Ly-tunnus		
Sukunimi, etunimi (yrityksen / yhdistyksen edustajan)			Henkilötunnus		
Ammatti			Kansalaisuus		
Osoite			Postinumero ja -toimipaikka		
Sähköposti			Puhelin toimeen kotiin		
Parhaiten tavoitettavissa (aika)			Matkapuhelin		
Tapahtuma-aika					
Omaisuus vielä hallussa			Omaisuus todettu anastetuksi		
Viikonpäivä	PVM	Kellonaika	Viikonpäivä	PVM	Kellonaika
Tapahtumapaikka					
Maa			Paikkakunta		
Katuosoite			Tapahtumapaikka (esim. puisto, asunto)		
Selostus tapahtumasta					
Ajoneuvotiedot					
täytetään kun omaisuus on anastettu moottoriajoneuvosta					

Rekisterinumero		Ajoneuvoluokka	
Merkki ja malli		Väri	
Ajoneuvo oli lukittuna		Vakuutusyhtiö ja -numero	
☐ Kyllä	☐ Ei		

Anastettu omaisuus

Esine	
Hankintavuosi	Hankintahinta
Tunniste tai erikoistuntomerkit	

Esine	
Hankintavuosi	Hankintahinta
Tunniste tai erikoistuntomerkit	

Esine	
Hankintavuosi	Hankintahinta
Tunniste tai erikoistuntomerkit	

Esine	
Hankintavuosi	Hankintahinta
Tunniste tai erikoistuntomerkit	

Esine	
Hankintavuosi	Hankintahinta
Tunniste tai erikoistuntomerkit	

Esine	
Hankintavuosi	Hankintahinta
Tunniste tai erikoistuntomerkit	

Esine	
Hankintavuosi	Hankintahinta
Tunniste tai erikoistuntomerkit	

Tunniste tai erikoistuntemerkit	
Esine	
Hankintavuosi	Hankintahinta
Tunniste tai erikoistuntemerkit	
Esine	
Hankintavuosi	Hankintahinta
Tunniste tai erikoistuntemerkit	
Esine	
Hankintavuosi	Hankintahinta
Tunniste tai erikoistuntemerkit	

Esine oli lukitussa tilassa	
☐ Kyllä	☐ Ei
Silminnäkijän tiedot	
Sukunimi, etunimi	Henkilötunnus
Ammatti	Kansalaisuus
Osoite	Postinumero ja -toimipaikka
Sähköposti	Puhelin toimeen kotiin
Parhaiten tavoitettavissa (aika)	Matkapuhelin
Vaadin tekijälle rangaistusta	
☐ Kyllä	☐ Ei
Suostun rangaistusmääräysmenettelyyn (asia voidaan käsitellä sakolla)	
☐ Kyllä	☐ Ei

Ilmoitusjäljennös Noudetaan Postitse Faxilla numeroon**Allekirjoitus**

Päiväys, allekirjoitus ja nimen selvennys

1